

Leidraad Vraagregie Rijk

Uitwerking samenwerking vraagregisseur Rijk
en Crisis Expert Team Straling en Nucleair

Leidraad Vraagregie Rijk

Uitwerking samenwerking vraagregisseur Rijk
en Crisis Expert Team Straling en Nucleair

Inhoudsopgave

1.	Achtergrond	7
1.1	Inleiding	7
1.2	Leeswijzer	7
2.	Systeem vraagregie	8
2.1	Vraagregie Drinkwaterbedrijven	8
2.2	Vraagregie Regionaal	8
2.3	Vraagregie Rijk	8
3.	Werkwijze CETsn	10
3.1	(De-)activering van CETsn	10
3.2	Advisering door CETsn	10
3.3	Vragen aan CETsn	10
4.	Rol en taakverdeling vraagregie Rijk	11
4.1	Vraagsteller	11
4.2	Vraagregisseur Rijk	11
4.3	Voorzitter CETsn	12
5.	Klankbordgroep Vraagregie Rijk	13
6.	Bibliografie	14

1. Achtergrond

1.1 Inleiding

In januari 2015 is de handleiding harmonisatie kennis- en adviesstructuur vastgesteld door de Stuurgroep Nationale Veiligheid (SNV). In de handleiding zijn de kabinetsreactie en de in het rapport 'Eenheid in Verscheidenheid' vastgestelde uitgangspunten uitgewerkt tot een kaderstellend generiek model voor het invullen van de rol van vraagregisseur en de voorzitter Crisis Expert Team (CET).

Het doel van deze leidraad is het implementeren van vraagregie Rijk richting het CET Straling en Nucleair (CETsn)¹. Deze leidraad is een uitwerking van het generiek model en beschrijft de rol en taakverdeling van de actoren die betrokken zijn bij vraagregie Rijk richting CETsn. De leidraad is op 12 juni 2019 vastgesteld door de Stuurgroep Nationaal Crisisplan Stralingsincidenten (NCS). De implementatie van vraagregie leidt niet tot veranderingen in de crisisbesluitvormingsstructuur noch in de verdeling van crisisverantwoordelijkheden en bevoegdheden.

De leidraad is vastgesteld binnen de context van de nationale crisisorganisatie zoals omschreven in het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming. De leidraad kan echter tevens als voorbeeld dienen voor:

1. De implementatie van vraagregie richting het CETsn op andere niveaus:
 - Departementaal,
 - Regionaal, en
 - Drinkwaterbedrijven.
2. De implementatie van vraagregie Rijk richting andere crisis expert teams (CET's).

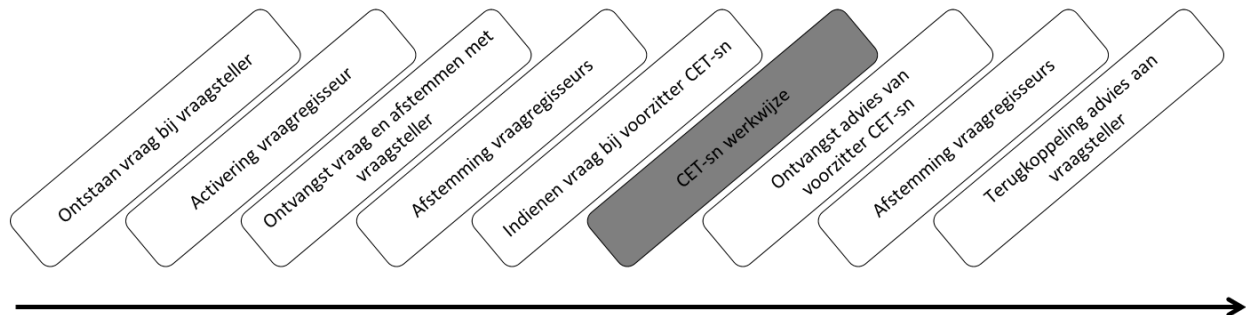
1.2 Leeswijzer

Na een algemene omschrijving van de vraagregie structuur bij nationale opschaling in hoofdstuk 2, staat in hoofdstuk 3 de rol- en taakomschrijving beschreven van de drie actoren met betrekking tot vraagregie Rijk; 1) de vraagsteller, 2) de vraagregisseur Rijk en 3) de voorzitter CETsn. Aanvullend worden in hoofdstuk 4 de verschillende processtappen en activiteiten van vraagregie Rijk richting het CETsn beschreven. In hoofdstuk 5 wordt de rol van de klankbordgroep vraagregie Rijk beschreven.

1 De werkwijze van het CETsn is vastgelegd in het Handboek Crisis Expert Team Straling en Nucleair.

2. Systeem vraagregie

Vraagregie Rijk richting CETsn doorloopt een aantal standaard processtappen en activiteiten (figuur 2). Dit proces is een continu en cyclisch proces vanaf het moment van activering tot de de-activering van de vraagregisseur Rijk.

Figuur 2. Processtappen vraagregie Rijk richting CETsn

Bij een crisis en/of incident met nationale opschaling is het mogelijk dat er drie type vraagregisseurs (parallel) actief worden.

Het gaat hierbij respectievelijk om vraagregisseurs op het niveau:

- Drinkwaterbedrijven
- Regionaal
- Rijk

Het doel van de vraagregie is om het proces van adviesvraag tot en met ontvangst van het advies door de vraagsteller te vereenvoudigen en te standaardiseren ten behoeve van een snellere en meer integrale crisisbesluitvorming.

2.1 Vraagregie Drinkwaterbedrijven

In het kader van de volksgezondheid en de daaruit voortvloeiende wettelijke leveringsplicht, kunnen de drinkwaterbedrijven bij incidenten en/of crisis zelfstandig en direct contact opnemen met het CETsn. De uitwerking van vraagregie drinkwaterbedrijven wordt niet beschreven in deze leidraad; wel wordt hun rol in de vraagregie Rijk richting CETsn meegenomen in deze leidraad waar van toepassing.

2.2 Vraagregie Regionaal

Een leider Commando Plaats Incident (CoPI), een Operationeel Leider (OL), een burgemeester of een voorzitter van de veiligheidsregio kan, als bevoegd gezag, een vraagregisseur Regionaal aanwijzen. Deze vraagregisseur is afkomstig uit de bronregio of coördinerende regio en bundelt en prioriteert de vragen, inclusief eventuele vragen uit de effectregio's. De vraagregisseur fungeert in het regionale model als 'single-point-of-contact' naar het CETsn. De uitwerking van vraagregie regionaal wordt niet beschreven in deze leidraad; wel wordt hun rol in de vraagregie Rijk richting CETsn meegenomen in deze leidraad waar van toepassing.

Indien een (vitale) partnerorganisatie, uitgezonderd drinkwaterbedrijven, direct geraakt wordt door het incident, zal een vertegenwoordiger worden uitgenodigd in het crisisteam (CoPI, Operationeel Team (OT) of Beleidsteam (BT)) en zullen zijn vragen via de regionale vraagregisseur gesteld worden aan het CETsn.

2.3 Vraagregie Rijk

Wanneer er in deze leidraad verwezen wordt naar vraagregisseur Rijk, wordt hier de vraagregisseur Rijk richting het CETsn bedoeld tenzij nadrukkelijk anders aangegeven. De rol van vraagregisseur Rijk richting het CETsn is belegd bij het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (DCC-IenW). Wanneer vraagregie Rijk geactiveerd wordt, communiceert het DCC-IenW dit met het Nationaal Crisiscentrum (NCC). Via het NCC worden de andere DCC's geïnformeerd over activering van vraagregie Rijk.

De vraagregisseur Rijk coördineert de advisering door het CETsn op het gebied van straling en nucleair binnen het Rijk. Naast de vraagregisseur Rijk kan de eventueel geactiveerde vraagregisseur Regionaal en/of de vraagregisseur Drinkwaterbedrijven parallel actief blijven. Een ongeval met een A-object zoals beschreven in de kernenergiewet (Kew) leidt tot nationale opschaling waardoor het Rijk coördinerend is en vraagregie Rijk geactiveerd wordt. De activering van vraagregie Rijk bij ongevallen met A-objecten maakt vraagregie Departementaal overbodig en dus zal vraagregie Departementaal in dat geval niet geactiveerd worden. Bij ongevallen met B-objecten kunnen de verschillende departementen als vraagregisseur Departementaal optreden. In dit geval wordt de vraagregie niet interdepartementaal gecoördineerd maar departementaal via de departementale vraagregisseur. Er is dus niet automatisch sprake van activering vraagregie Rijk bij ongevallen met B-objecten. Als er meerdere vraagstellers vanuit het Rijk zijn, kan er besloten worden om vraagregie Rijk te activeren. Ook kan er volgens de Kew worden besloten om een ongeval met een categorie B-object te bestrijden als een ongeval met een categorie A-object, in dat geval wordt vraagregie Rijk geactiveerd. De uitwerking van vraagregie Rijk wordt beschreven in deze leidraad.

3. Werkwijze CETsn

3.1 (De-)activering van CETsn

Activering van het CETsn gebeurt door de voorzitter van het CETsn. Wanneer het CETsn nog niet geactiveerd is, kan de vraagregisseur Rijk de voorzitter CETsn verzoeken om het CETsn te activeren. De voorzitter CETsn besluit, indien nationale opschaling van toepassing is, in overleg met de voorzitter van de nationale crisisbeheersingsorganisatie (Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb) / Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb)) en de geactiveerde vraagregisseur(s) tot het deactiveren van het CETsn. Deactiveren van het CETsn wordt door de vraagregisseur Rijk gemeld aan de nationale crisisbeheersingsorganisatie via het NCC. Het NCC informeert de overige DCC'en van het deactiveren van CETsn.

3.2 Advisering door CETsn

Het CETsn zal proactief adviesproducten uitbrengen met primair het technisch en radiologisch beeld en een advies over maatregelen vanuit stralingsbeschermingsperspectief. Dit advies houdt rekening met de adviesbehoefte van de belangrijkste potentiële vraagstellers, die in de koude fase is geïnventariseerd. Het technisch en radiologisch beeld wordt binnen het informatiemanagement breed gedeeld, ook met de crisisorganisaties in het buitenland. CETsn deelt haar adviesproducten inclusief maatregeladviezen ten aanzien van stralingsbescherming alleen met de geactiveerde vraagregisseurs en het NCC. NCC ontvangt als facilitator van de rijks crisisstructuur en centraal informatieknooppunt, de volledige adviesproducten direct van het CETsn zonder tussenkomst van een vraagregisseur enkel ten behoeve van haar interne voorbereiding. De vraagregisseur Rijk deelt de volledige adviesproducten met de relevante departementen ter voorbereiding op de crisisbesluitvorming. Het volledige CETsn advies wordt vervolgens ingebracht ter besluitvorming in de verschillende crisis gremia waar de verschillende crisispartners ook hun beleidsmatig inzicht kunnen delen. Het CETsn advies wordt door geen enkele ontvanger gedeeld buiten de crisisstructuur.

3.3 Vragen aan CETsn

Gedurende een (dreigende) crisis of incident ontstaan er kennisinhoudelijke vragen bij vraagstellers binnen het Rijk over de actuele situatie. Naast het opstellen van het standaard adviesproduct zal CETsn de vragen die binnenkomen via de vraagregisseur Rijk beantwoorden. De vraagsteller is verantwoordelijk voor het indienen van de kennisinhoudelijke vraag bij de vraagregisseur Rijk. De inhoud van de vragen die richting het CETsn worden gestuurd is divers, maar kent als onderscheidend principe dat de vragen van technische aard zijn en/of zijn gericht op feitelijke omstandigheden en risico's.

Het CETsn draagt bij ongevallen met een A-object zorg voor het:²

- Verzamelen van informatie met betrekking tot de situatie,
- Beschrijven van de (technische) situatie van het ongeval en het betrokken object,
- Beoordelen van de huidige en potentiële stralings- en gezondheidsgevolgen van het ongeval,
- Beoordelen en geven van aanbevelingen voor maatregelen,
- Leveren van inhoudelijke informatie over het ongeval ten behoeve van publieksinformatie en -voorlichting,
- Tijdig en periodiek leveren van het CETsn advies ten behoeve van betrokken actoren, zoals het lokale of regionale beleidsteam en het Interdepartementaal Afstemmingsoverleg (IAO) (als voorportaal van het ICCb/MCCb), en
- Leveren van informatie ten behoeve van internationale informatie-uitwisseling aan buurlanden, de Europese Unie en de Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA).

CETsn zal bij de vraagregisseur Rijk aangeven welke vragen zij beantwoordt. Antwoorden op bredere vragen kunnen worden opgenomen in het standaard uit te brengen CETsn adviesproduct. Als er specifieke vragen worden gesteld, zullen die apart worden beantwoord zodat deze via de vraagregisseur Rijk eventueel alleen aan de specifieke vraagsteller kunnen worden teruggekoppeld.

Daarnaast kan het CETsn ook bij ongevallen met een B-object de veiligheidsregio ondersteunen en adviseren, zie het Responsplan NCS.

² Responsplan Nationaal Crisisplan Stralingsincidenten versie April 2017

4. Rol en taakverdeling vraagregie Rijk

Vraagregie Rijk richting CETsn kent drie verschillende rollen: 1) de vraagsteller, 2) de vraagregisseur Rijk en 3) de voorzitter CETsn. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de verschillende rollen en bijbehorende taken.

4.1 Vraagsteller

De volgende vraagstellers kunnen worden onderscheiden bij vraagregie Rijk:

- Departementale Coördinatiecentra Crisisbeheersing,
- Het NCC (voor onder andere ook vragen namens de nationale crisisstructuur (IAO, ICCb, MCCb, Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie(NKC)) en het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC)).

Op het moment dat de vraag ontstaat bij de vraagsteller, gaat zij na of deze vraag bij haar taken, bevoegdheden of rol hoort en neemt zij contact op met één vraagregisseur voor het indienen van de vraag. Van de vraagsteller wordt verwacht dat zij weet op welke expertisevelden het CETsn kan adviseren en ondersteuning kan bieden. De vraagsteller levert de vragen bij de vraagregisseur aan per e-mail, met optionele telefonische/persoonlijke toelichting.

Bij het indienen van de vraag wordt het volgende aangegeven:

- De vraagstelling, de adviesbehoefte, de eventuele prioritering bij meerdere vragen en de gewenste leveringstermijn.
- Dat de vraagsteller zorg draagt voor een heldere vraagformulering (o.a. niet suggestief, eenduidig, zonder dubbele ontkenning).
- Of het advies ten behoeve van beeldvorming, risicobeoordeling of handelingsperspectief is.

De vraagsteller ontvangt terugkoppeling van de vraagregisseur. Waarbij de vraagsteller zorg draagt voor de beleidstechnische, strategische en tactische verrijking van de adviezen. De inhoud van het advies wordt door de ontvangende vraagsteller verder verwerkt, gewogen en al dan niet toegepast ten behoeve van (voorbereiding op) besluitvorming, het treffen van maatregelen, het formuleren van handelingsperspectief en/of crisiscommunicatie.

Het CETsn advies wordt door geen enkele ontvanger gedeeld buiten de crisisstructuur.

4.2 Vraagregisseur Rijk

De rol van de vraagregisseur Rijk richting het CETsn is als volgt:

- De vraagregisseur Rijk is een door het bevoegd gezag aangewezen functionaris belast met de coördinatie van de adviesaanvragen aan het CETsn en de terugkoppeling van adviezen vanuit het CETsn aan de vraagsteller,
- De rol van vraagregisseur wordt toegewezen aan functionarissen en is geen functie op zich. De rol van vraagregisseur moet worden onderscheiden van andere rollen zoals crisismanager of informatiecoördinator,
- De vraagregisseur Rijk vervult de rol van single point of contact binnen het Rijk voor wat betreft vragen aan het CETsn,
- De vraagregisseur Rijk is een intermediair; de inhoud van de vraag zoals deze uiteindelijk naar de voorzitter CETsn gaat stemt de vraagregisseur Rijk met de betreffende vraagsteller(s) af (zgn vraagarticulatie).

Wanneer de vraagregisseur Rijk een vraag ontvangt, zijn de taken van de vraagregisseur Rijk richting het CETsn als volgt:

- De vraagregisseur Rijk toetst of de binnengekomen vragen reeds gesteld zijn,
- De vraagregisseur Rijk heeft een filterfunctie, waarbij alleen relevante vragen worden doorgezet aan de voorzitter CETsn,
- De vraagregisseur Rijk bespreekt de kennisinhoudelijke vraag met de vraagsteller en stelt de behoeften en verwachtingen inclusief doorlooptijd van de vraagsteller vast.
- De vraagregisseur Rijk clustert soortgelijke vragen, bespreekt deze met de voorzitter CETsn en biedt ze per email aan, aan de voorzitter CETsn.

Voordat de vraagregisseur Rijk een vraag indient, stemt zij dit (telefonisch) af met andere geactiveerde vraagregisseurs.

- De vraagregisseur Rijk prioriteert vragen in afstemming met andere vraagregisseurs. De radiologische situatiebeoordeling heeft in de vroege fase van een incident prioriteit op andere vragen.

De vraagregisseur dient vervolgens de vraag in bij de voorzitter CETsn.

- De vraagregisseur Rijk stelt samen met de voorzitter CETsn de termijn vast waarbinnen de adviesproducten en/of de beantwoording van de vragen zullen worden opgeleverd.
- De vraagregisseur Rijk faciliteert, wanneer nodig, expert-to-expert contact tussen vraagsteller en het CETsn via de voorzitter CETsn.
- De vraagregisseur Rijk kan bij spoedeisende vragen, de voorzitter CETsn vragen om tussentijds een (deel-)advies op te leveren in afwachting van het integrale expert advies.
- De vraagregisseur Rijk houdt een totaaloverzicht van gestelde vragen bij in een aparte tab van het Informatie Team (IT) (indien geactiveerd binnen de nationale crisisorganisatie), zodat de departementen een beeld hebben welke vragen reeds gesteld en mogelijk al beantwoord zijn.

De vraagregisseur ontvangt het adviesproduct en de beantwoorde vragen van de voorzitter CETsn. De vraagregisseur stemt met de voorzitter CETsn af of het opgeleverde advies en/of de beantwoording van de vragen voldoet aan de adviesbehoefte en verwachtingen van de vraagsteller(s). Als het opgeleverde advies en/of de vragen nog niet voldoende beantwoord zijn, wordt met de voorzitter CETsn en de andere vraagregisseurs afgestemd op welke wijze tegemoet wordt gekomen aan deze adviesbehoefte. Voorbeelden van verdere afstemming kunnen zijn: de vraag verduidelijken en opnieuw bij CETsn beleggen of de vraagsteller om verduidelijking te vragen.

De vraagregisseur stuurt het advies en de beantwoorde vragen door aan het NCC en de betrokken DCC'en. Hierbij staat snelheid van advisering voorop.

4.3 Voorzitter CETsn

De rol van de voorzitter CETsn is als volgt:

- De voorzitter draagt zorg voor een efficiënt systeem waarbij adviesaanvragen van de vraagregisseur(s) in ontvangst kunnen worden genomen, deze worden geprioriteerd en ter beantwoording aan het CETsn voorgelegd,
- Het is niet aan de voorzitter CETsn om adviezen/beantwoording van vragen te delen met anderen dan de betreffende vraagregisseur(s) en het NCC,
- De voorzitter heeft namens het CETsn contact met de vraagregisseur(s) of bepaalt welke andere persoon dat contact namens het CETsn onderhoudt.

Bij het indienen van de vraag door de vraagregisseur zijn de taken van de voorzitter CETsn als volgt:

- De voorzitter bespreekt met de vraagregisseur de vraag en de prioritering van de beantwoording en maakt afspraken over doorlooptijden,
- De voorzitter kan bij het vervullen van zijn of haar taken vaststellen dat er naast de vraagregisseur Rijk meerdere vraagregisseurs geactiveerd zijn en informeert de eventueel andere geactiveerde vraagregisseurs hierover,
- De voorzitter informeert zo nodig de vraagregisseur Rijk over vragen van andere vraagstellers en/of vraagregisseurs aan het CETsn; de vraagregisseur Rijk zorgt voor eventuele afstemming met andere vraagregisseurs.

De voorzitter draagt zorg voor tijdige advisering en beantwoording van de vragen aan de geactiveerde vraagregisseurs. De voorzitter informeert de vraagregisseur Rijk zo spoedig mogelijk wanneer een (digitaal) kennisinhoudelijk advies beschikbaar is en licht dit mondeling toe. In het belang van de coördinatie en besluitvorming over een bepaald onderwerp kunnen deskundigen (waaronder de voorzitter CETsn) ad hoc een vergadering van de ICCb bijwonen indien zij daartoe – na overleg met het eerst verantwoordelijke ministerie - door de voorzitter ICCb worden uitgenodigd.

5. Klankbordgroep Vraagregie Rijk

De Klankbordgroep Vraagregie Rijk biedt waar nodig ondersteuning bij de implementatie en het versterken van vraagregie op nationaal niveau. De klankbordgroep richt zich hiervoor specifiek op het faciliteren van de randvoorwaarden voor vraagregie op nationaal niveau.

Binnen de klankbordgroep wordt onder andere:

- *Opleiden, trainen en oefenen afgestemd.* De rol van vraagregisseur vergt specifieke kennis en competenties. Vraagregisseurs dienen adequaat te zijn voorbereid op hun rol middels opleidingen en training. Doel van het opleiden, trainen en oefenen van vraagregisseurs evenals vraagstellers is de functionarissen goed voor te bereiden op een daadwerkelijk incident en/of crisis. Iedere respectievelijke organisatie is verantwoordelijk voor het adequaat voorbereiden van haar functionarissen. Er wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij OTO plannen en activiteiten tussen de verschillende organisaties (o.a. Nationale Academie Crisisbeheersing (NAC)).
- *Evaluaties en lessons identified gedeeld.* Inzet van de vraagregisseur wordt na afloop van incidenten en/of crises evenals oefeningen geëvalueerd om verdere doorontwikkeling te faciliteren. De respectievelijke organisaties zijn verantwoordelijk voor de evaluaties. Inzichten worden onder andere gebruikt voor het doorontwikkelen van protocollen en procedures.
- *Organisatorische aspecten besproken,* waaronder het aanwijzen van ruimtes, aanvragen van e-mailadressen en telefoonnummers, updaten van (crisis)handboeken, opstellen van contact- en telefoonlijsten en aanwijzen crisisfunctionarissen en piketdiensten.

De klankbordgroep vraagregie Rijk komt eenmaal per half jaar samen. Aan de klankbordgroep nemen naast de departementale vertegenwoordigers op nationaal niveau tevens vertegenwoordigers van vraagregie regionaal, departementaal en vertegenwoordigers van de verschillende CET's deel. De klankbordgroep vormt daarmee tevens een platform in de koude fase voor de samenwerking tussen vraagregisseurs.

6. Bibliografie

Verschillende documenten liggen ten grondslag aan dit document:

- Eenheid in Verscheidenheid, Uitwerking Advies Bestuurlijke Werkgroep Bovenregionale Samenwerking, Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV), Veiligheidsberaad, maart 2013,
- Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming, NCTV, Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2016,
- Het Nationaal crisisplan stralingsincidenten (NCS), april 2017,
- Het Responsplan NCS, april 2017,
- Het Crisiscommunicatieplan NCS mei 2017,
- Handleiding harmonisatie kennis- en adviesstructuur, generiek model vraagregisseur nationaal en voorzitter crisis expert team, januari 2015,
- Advies bestuurlijke werkgroep bovenregionale samenwerking, NCTV, Veiligheidsberaad, juni 2012,
- Voortgangsbrief Nationale Veiligheid, 9 april 2015.

Colofon

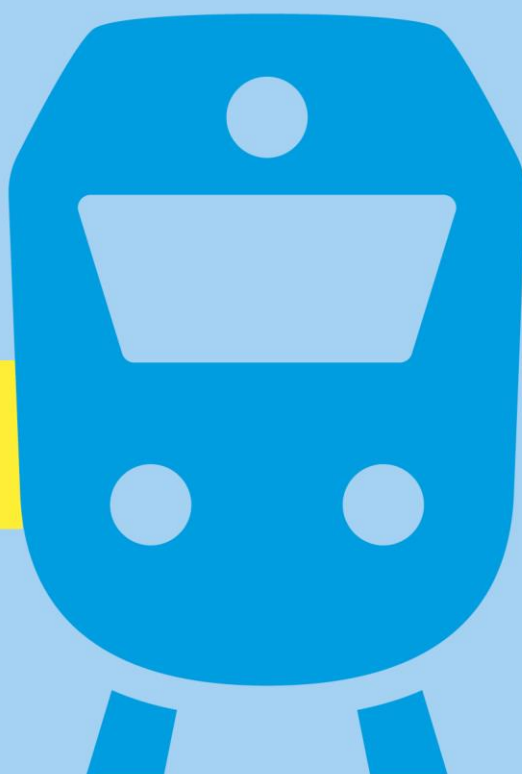
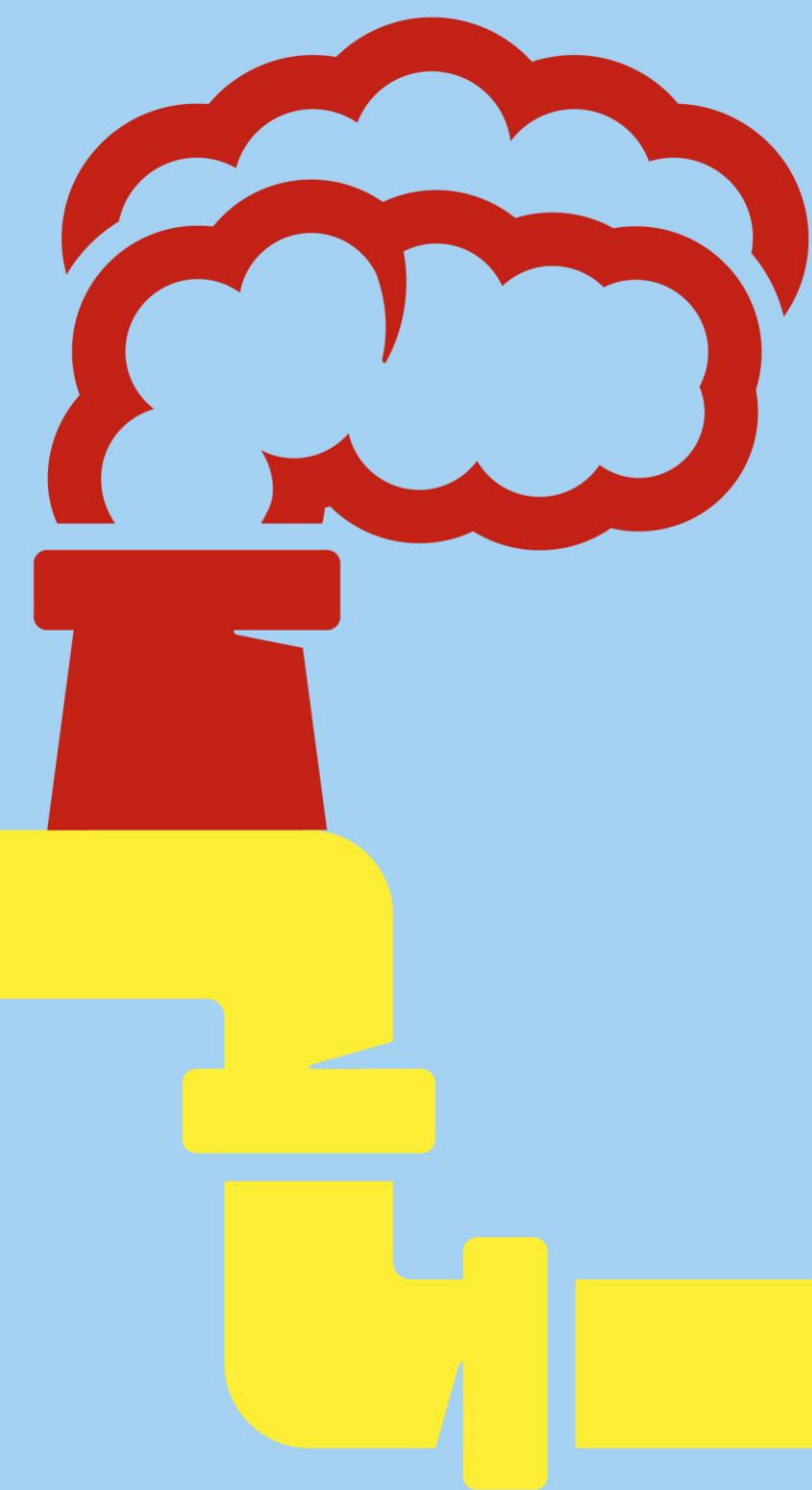
Afzendinggegevens: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing (DCC-IenW)
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 209060
2500 EX Den Haag

Auteurs: DCC-IenW

Rubricering: Ongerubriceerd

Opmaak: Xerox/OBT, Den Haag

Datum: 12 juni 2019

Dit is een uitgave van het

**Ministerie van
Infrastructuur en Waterstaat**

Postbus 209060 | 2500 EX Den Haag
www.rijksoverheid.nl/ienw

Oktober 2019

